

UČENIE O SPOVEDI A POKÁNÍ AKO OBNOVIŤ VIERU

Michal Valčo

Riaditeľ biblickej školy v Martine

„O spovedi učíme, že treba zachovávať súkromnú spoveď a nemá sa odstrániť.“ (článok XI, AV)

„O pokání učíme, že tí, čo zhrešili po krste, kedykoľvek sa kajajú, dosahujú odpustenie hriechov a že cirkev im nemá odoprieť rozhrešenie.“ (článok XII, AV)

Lutherova reformácia začala konfliktom o správnom porozumení a praktizovaní sviatosti pokánia. Luther vo svojom diele *Babylonské zajatie cirkvi* (1520) identifikuje zneužívanie pokánia ako jeden zo spôsobov, kde Rímsko-katolícka cirkev prekrútila Evanjelium, aby zneužila jeho moc, a tak držala cirkev v putách záslužných skutkov pre získanie spravodlivosti. Spoveď a rozhrešenie však nemajú v evanjelických vyznaniach jasnú pozíciu. Melanchthon ich spolu s tými, ktorí podpísali AV, označil za **tretiu sviatosť**, avšak jeho hlavným cieľom bolo dosiahnutie zmierenia s Rómom. Luther bol na druhej strane oveľa zdržanlivejší, pokiaľ išlo o spoveď ako o sviatosť. V jeho mladších rokoch to aj on tak chápal, ale už v Katechizme sa o spovedi vyjadruje v zmysle správneho používania krstu: *„Každý deň musí prísť pokánie, odpustenie hriechov a obnova v Duchu svätom.“* **Luther sám spoveď za sviatosť nepovažoval**, považoval ju však za nevyhnutnú zložku v živote viery. Prečo je to tak?

V 95 výpovediach (1517) M. Luther napísal: *„Keď náš Pán povedal kajajte sa, myslel tým, že celý život kresťana by mal byť pokáním.“* Tá istá téma sa objavuje v Lutherovom Malom Katechizme (O krste, článok IV.), kde rozoberá, čo znamená **krst** pre každodenný život (časť IV. O Krste). Celý kresťanský život je vyznávanie hriechov, prijatie odpustenia a obnova v spravodlivosti. Základnou štruktúrou kresťanského života je pokánie, odpustenie a obnovenie. Krstom prichádzame do nového života v Božom kráľovstve. Krstom sa stávame svätými v Božích očiach, ospravedlnení od všetkých zlých skutkov, zmierení s Bohom, dokonalí v spravodlivosti pred Pánom. Krst znamená koniec starého života: starého života pod mocou hriechu, smrti a zla; je to vstup do nového života pod milosťou, prežitého v spravodlivosti v moci Ducha Svätého. Kresťan sa teda pýta: *„Ako sa správať po krste? Čo mám robiť po krste?“*

Aj keď samotný krst je prijatím do Božieho kráľovstva, je isté, že kým žijeme v časnosti, sme oddelení od večnosti. Medzi našim krstom a konečným cieľom, ktorý pre nás Boh pripravil, je dlhá doba. Život vo svete nie je dokonalým obrazom života v kráľovstve Božom. Každodenne sa stretávame s mocou zla, hriechu a smrti. Žijeme vo svete, ktorý nie je v súlade s Božou vôľou, ktorý hľadá spôsob, ako nás odpútať od toho, čím nás Boh učinil v krste. Svetský spôsob života nás privádza k neposlušnosti a ku vzbure voči nášmu Stvoriteľovi. Preto budeme po krste, dokiaľ nebudeme vzkriesení zo smrti, vždy zväzdaní k hriechu, pokúšaní odpadnúť od toho, čím nás Pán Boh urobil pri krste. Kresťania veľmi často podliehajú tomuto pokušeniu. Otázka hriechu páchaného po krste bola vždy problémom pre cirkev.

Príbeh o pokúšaní Ježiša nebol napísaný náhodou, je bez pochyb návodom **ako odolávať pokušeniu po krste** (Mt 4:1-11). Sme pokrstení ako Ježiš. Tak ako bol Ježiš po

svojom krste pokúšaný, tak sme i my pokúšaní: Túžba po pohodlí, radovánkach, po pokušení skúšať Božiu vernosť, pokušení k nepravému uctievaniu falošných bohov. Ak chceme odolať pokušeniu, musíme robiť to, čo robil Ježiš: musíme sa spoliehať na Božie Slovo, aby nás viedlo. V modlitbe Pánovej prosíme Boha, aby „*nás neuvodil do pokušenia, ale zbavil nás zlého*“. Kresťanský život nie je skúškou sily našej vôle proti pokušeniu hrešiť. Vo svojom kresťanskom živote prosíme Boha, aby nás chránil v situáciách, v ktorých by sme mohli byť zvädzaní k hriechu a aby nás vyslobodil, keď čelíme zlu.

Pravdou však je, že vo svojej slabosti podliehame pokušeniu v tomto svete. Mnohí kresťania sa preto dávajú krstiť až pred samotnou smrťou, aby po krste viac nehrešili a vstúpili z krstu do večného života. Je však zrejmé, že pre väčšinu kresťanov toto nikdy nebolo praktickou možnosťou. Preto bola vytvorená sviatosť pokánia, pozostávajúca zo spovede a rozhrešenia, ktorá je riešením hriešnosti po krste. Jej cieľom je obnova a posilnenie našej viery v odpustenie hriechov a v zaslúbenie účasti na budúcom živote, ktorý Boh pripravil pre svoj ľud. Nie je dôležité či je spoveď a rozhrešenie vykonávaná súkromne alebo na Službách Božích, ale že práve skrze ne sa človek odpadnutý do Pána môže znovu ku nemu navrátiť a že sa mu v nich nanovo odovzdáva požehnanie krstu. **Spoveď obnovuje vieru** tých ktorí zhrešili proti Bohu t.j. ktorí stratili svoju vieru.

V živote kresťana rozlišujeme trojaké chápanie úlohy pokánia: Pokánie ako základ kresťanského života, pokánie ako sviatosť, pokánie ako spoveď.

Trojaká podstata pokánia

1) Pokánie ako štruktúra kresťanského života

Použijeme jeden z Lutherových výrokov z 95 Výpovedí: „*Celý kresťanský život je pokáním.*“ Keďže krst nás robí dokonalými pred Božou tvárou, jediné, čo môžeme robiť po krste, je hrešiť. Pravý kresťanský život preto musí byť pokáním, alebo, ako to hovorí Luther v Katechizme, „návratom“ ku krstu. Kresťanský život nie je, ako sa viacerí nazdávajú, pokrokom od počiatočného bodu, ktorým je krst, k vyššiemu a lepšiemu morálnemu životu. Je to návrat k dokonalosti, ktorú nám Boh dal na začiatku v krste a od ktorej neustále odpadáme. Tento návrat ku krstu pozostáva z dvoch častí - z **pokánia** (alebo v klasických termínoch: skrúšenosť srdca) a **viery**. Obidve sú Božím dielom; nie sú v nijakom prípade prostriedkami, ktorými sa dostávame k Bohu, aby sme si od neho zaslúžili odpustenie.

Pokánie je Božie dielo v nás, v ktorom nás Boh upozorňuje na hriech a súdi nás podľa zákona. Prežívame ho pocitom hanby, viny, strachu zo smrti a úzkosťou svedomia.

Viera je taktiež Božím dielom v nás, v ktorom nás utešuje Svojim odpustením hriechov a zaslúbením spásy, aby nás oslobodil z okov hriechu viny a strachu z budúcnosti. Viera v tomto zmysle nie je iba intelektuálna poznanie, informácia o Bohu, ale je prijatím milosti v Kristovi.

2) Pokánie ako sviatosť

Toto je špecifický čin zvestovania Božej milosti človeku, ktorý je obťažovaný pocitom viny a smútku z hriechov. Deje sa tak na základe autority a moci, ktorú dal cirkvi sám Ježiš (Mt 16:17-19; 18:18) a niekedy sa mu hovorí úrad kľúčov: čiže moc odpustiť hriechy tým, ktorí sa kajajú a nedať odpustenie tým, ktorí sa nekajajú. Nesmie sa však stať zámienkou zo strany kňazov na manipulovanie a trestanie ľudí kvôli ich hriechom alebo jednoducho preto, že s nimi nesúhlasia. Hlavným cieľom sviatostí je zvest' Evanjelia a milosti pre tých, ktorí ju hľadajú. Keď kňaz udeľuje rozhrešenie, je v službe Evanjelia a nerobí tak ako nejaký sudca ľudu. Kňaz je Bohom povolaný a je povinný dať rozhrešenie všetkým, ktorý ho hľadajú. Nemá však právo žiadať ľudí, aby mu osobne vyznali hriechy.

3) Pokánie ako vyznanie hriechov

Tu sa jedná o konkrétny úkon osobného vyznania hriechov pred pastorom (kňazom) za cieľom prijatia odpustenia hriechov. Táto prax sa vyvíjala už od prvých storočí cirkvi a to z dvoch dôvodov.

Po prvé, existoval problém udržania disciplíny v cirkvi. Musel byť vytvorený mechanizmus, ako reagovať na tých, ktorých morálka alebo učenie boli v rozpore so životom a vierou cirkvi. Hlavným zámerom pokánia bolo však predsa len priviesť zblúdeného späť do spoločenstva zboru.

Druhý zdroj osobného vyznania hriechov pochádza zo stredovekého Írska. Základom tejto spovede bol vzťah spovedajúceho sa a spovedníka. Vzťah slúžil ako pomôcka pre duchovný rast a disciplínu a ako útecha pre tých, ktorí boli zaťažených nejakým bremenom viny a úzkosťou hriechu.

Nanešťastie sa toto dobré využitie a úžitok zo spovede z dnešnej cirkvi takmer úplne vytratil. Oklamávame sa myšlienkou o vlastnej добрote a správnosti nášho konania. Vyznanie hriechov je kritizované ako niečo príliš depresívne alebo „katolícke“, alebo argumentom, že my predsa nikomu nepotrebujeme vyznávať svoje hriechy. Takéto názory nás vedú k mylnému pochopeniu správneho užívania a požehnania spovede. Spoveďou a rozhrešením ku nám Boh osobne prehovára a odpúšťa nám hriechy. „*Som si istý, že mi Boh odpustil,*“ nevyznieva dosť presvedčivo, niekedy to jednoducho od niekoho potrebujeme počuť. Len človek konajúci v mene Božom nám môže zvestovať túto potešujúcu zvesť.

Spoveďou a rozhrešením sa ďalej stávame zodpovednými pred spoločenstvom veriacich za naše správanie a život. Najväčším nebezpečenstvom pre kresťana je ostať bez spoločenstva. Spoveď (osobné vyznanie hriechov) nám má pripomínať, že vždy je tu niekto, komu musím byť zodpovedný za svoje správanie. Spoveď a rozhrešenie nás nútia byť úprimní sami k sebe, postaviť sa zoči – voči pravde, hoci i nepríjemnej. Nútia nás prestať veriť klamstvám a žiť klamstvá, v ktoré by sme radi verili. Spoveď a rozhrešenie sú naplnením Ježišovho zaslúbenia pre Jeho cirkev z Jána 8:32 „*Ak vy zostanete v mojom Slove, ste v pravde moji učeníci. A poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.*“